DISPUTATIO MEDICA,

QUÆSTIONUM QUARUNDAM MEDICARUM ENUCLEATIONEM COMPLECTENS:

In inclytâ Argentoratensium Academiâ ad disputandum proposita:

PRÆSIDE

MELCHIORE SEBIZIO,
MEDICINAE DOCTORE AC PROFESSORE, ET REIPUBL. ARCHIATRO:

RESPONDENTE

IOHAN-GüNTHERO Riemschneider/
HANNOVERA- BRUNSVIGO.

ARGENTORATI,
Typis CASPARI DIETZELII Bibliopol.

ANNO M. DC. XXXI.

VOBIS,
VIRI, LITERIS, HVMANITATE, VITAE INTEGRITATE, MVLTARVMQVE RERVM EXPERIENTIA CONSPICVI:

DN. IOHAN- IACOBE Meyer/ *Assessor Senatus majoris Reipubl. Argentor. Prudentissime, proin dignissime.*

DN. IOHAN-ADOLPHE Grienwaldt.
DN. SAMVEL Hugwardt.
DN. IOHAN-PAVLE Reichhardt.
Triumviri monetarij apud Argentoratenses ut fidelissimi, ita meritissimi.

Fautores ac patroni plurimùm venerandi:

In debitæ observantiæ μνημόσυνον; *meriti honoris & cultus symbolum; & felix novi anni auspicium, animo observantissimo ac studiosissimo, positiones hasce* Medicas *offerre & inscribere libenter volui; quia meritò debui,*

IOHAN- GüNTER Riemschneider/
Author & Respondens.

PROBLEMA I.

Sitnè Medicina ſcientia, an ars?

SCientiam eſſe, authoritate & ratione probari poſſe videtur. *Authoritate* 1. *Galeni, qui in μικροτεχν. c. 2.* Medicinam ſcientiã dici poſſe concedit. Deinde *Herophili*, definientis Medicinam, ſcientiam ſalubrium, inſalubrium & neutrorum. 3 *Eraſiſtrati*, qui, ut *Galenus in introduct. c. 5.* ſcribit, eam ſcientiam partim, partim conjecturam proclamavit. Cùm verò unius ejusdemque rei una tantùm ſit natura, & unum proximum genus; ideoque etiam Medicinam vel ſcientiam ſolùm, vel ſolùm conjecturam eſſe neceſſe eſt. Conjectura autem non eſt; hæc enim incerta admodum eſt & fallax, adeò ut nihil certi inde introduci poſſit; Medicina verò certa, & in ſuo eſſe firma eſt, quippe particularis Phyſica: Scientia ergò. *Rationes* ſunt ſequentes. I. Quia Medicina Phyſicæ eſt ſubordinata: Atqui diſciplina ſubalternans & ſubalternata debent comprehendi ſub uno & eodem genere. II. Quia plures partes Medicinæ in contemplatione, quàm in actione conſiſtunt: At quæ diſciplina talis eſt, rectius per ſcientiam quàm per artem definitur: â potiori enim fieri debet denominatio.

Verùm enimverò, *rationes hæ* tanti momenti & ponderis non ſunt, ut me cogant credere, Medicinam ſcientiam eſſe. *Prima* enim falſa eſt. Non enim Phyſicæ Medicina ſubordinata eſt, id quod in diſputationis conflictu, ſi ratio â nobis poſtulabitur, oſtendemus. *Secunda* iterum falſo nititur principio. Diſciplinæ enim non ex partium ordine

& inquiſitione; ſed ex ipſo fine & ſubjecto adæquato ſunt judicādæ & diſtinguendæ. Finis quippe & diſtinctio objecti formalis diverſa pariunt diſciplinarum genera; non quævis rerum diſtinctio. *Authoritatem* quod attinet, concedimus quidem, & id quàm libentiſſimè, Medicinam aliquando non immeritò ab artis proceribus ſcientiā dici; ſed ut metipſe *Galenus* haud obſcurè *loc. ſupr. cit.* innuit, vocabulo ſcientiæ κοινῶς, in laxiori dictionis licentiâ, accepto. Notorium quippe eſt, ſcientiæ vocabulum eſſe ὁμώνυμον, & accipi 1. *Generaliter*, pro cognitione quâcunque. 2. *Specialiter*, pro firmâ & certâ rerum neceſſariarum & ſempiternarum cognitione, *duplicem ſibi neceſſitatem* vendicante: in re ſcitâ *unam*, quæ rem ita conſtituit, ut aliter ſe habere nequeat: in animo ſcientis *alteram*, quæ mentem ita confirmat, ut certiſſimè ſtatuat, rem illam aliter ſe habere non poſſe. Notorium quoque, in definitione rei alicujus eſſentiali proximum genus cum differentiâ ſpecificâ requiri. Cùm ergo ſcientiæ vox Medicinæ genus proprium non ſit, meritò in definitione rejicitur.

Ars itaque eſt Medicina, & quidem ſanitatem hominis præſentem, quantum poſſibile eſt, conſervandi; amiſſam verò inſtaurandi. Vel, ut *Galenus libr. ad Thraſib. de ſanit. c. 5.* eam definit: Ars, ægrotorum curatrix, & ſanorum conſervatrix. Vel, ut *Fernel. in præfat. ſuæ Med.* Ars, ad humani corporis ſanitatem tuendam, profligandosque morbos comparata. *Cæterùm*, vocabulum artis proximum eſſe & adæquatum genus Medicinæ, ſequentibus rationibus, ab artium requiſitis deſumptis, planum facimus. I. Quia Medicina verſatur circa certam, determinatam & peculiarem materiam. II. Quia certa habet inſtrumenta, per quæ operatur. III. Quia peculiare opus, quod poſt operationem in ſenſum incurrit, producit.

II. *Sit-*

II.

Sitne in corpore humano actu pars similaris?

PArtes similares sunt, quæ in partes specie differentes dispesci non possunt. Vel: Quarum universæ particulæ eandem omninò formam & temperiem referunt. Vel rectiùs: quæ πρὸς ἀισθησιν sunt ἁπλᾶ: sic enim *Galenus lib. de optim. hum. corp. constit.* eas definit. Hæ sunt vel verè & exactè tales; vel ad sensum tantùm. *Verè & exactè tales* sunt, in quibus neque sensu accuratiore, neq; ratione diversitatem invenire est; vel, in quibus neque sensus neque ratio dissimilitudinem aliquam partium specificam animadvertit. *Ad sensum tales* sunt, quæ etsi primo intuitu tales videantur, tamen si diligentiùs spectentur, compositæ è pluribus deprehenduntur.

His positis, respondemus, de posteriori partium similarium genere dubium non esse, quin insint corpori humano. Insunt enim venæ, insunt arteriæ, insunt nervi, At hæ partes omnes ex albo partium similarium sunt, ut ex *Galeni libr. de morb. diff.* videre est. Lis itaque tantùm est de iis similaribus partibus, quæ re verboque tales. Dicimus autem, & has in corpore animalis inveniri, moti præter authoritatem Arist. Galen. & Hippocr. hâc ratione: quia in corpore animalis ejusmodi partes actu reperiuntur, quæ ex aliis diversæ speciei secundum sensum & rationem non sunt compositæ, neque in tales divisibiles. At ubi tales, ibi quoque partes re verboque similares. Tales autem inveniri in corpore nostro *Galenus plurimus in loc.* exemplo carnium, ossium, cartilaginum, membranarum, & ligamentorum, &c. declarat.

Nec obstat ratio quorundam Neotericorum, objicientium: omnes partes totius corporis humani esse ex ma-

teriâ & formâ compositas, ideoque non similares & simplices. Concedimus enim, eo modo, quo principia corpus physicum constituentia simplicia dicuntur, partes suprà enumeratas simplices & similares non esse: sed κατά τι & secundum quid tales sunt. Resolutionem quidem patiuntur in materiam & formam: sed hæc non est resolutio partium in partes alias, sed simplicis partis in sua principia essentialia. *Nec obstat* ratio *Piccolhomini*, qui propter venas & arterias, quibus omnes indigent ad vitam & nutritionem, tales partes corpori humano inesse negat. Multæ enim sunt partes, & quidem propriè sic dictæ, quæ præsentiâ venarum & arteriarum non indigent, & in quibus venæ & arteriæ demonstrari non possunt, videlicet humor Chrystallinus, cartilago, &c. Hæ enim dictæ partes suum alimentum per transsumptionem ex partibus vicinis attrahunt.

III.

Quotnam sint partes corporis humani principales?

PArs principalis est, quæ 1. simpliciter & absolute tùm ad constitutionem tùm ad conservationem individui requiritur. 2. Et vel facultatem, vel saltem materiam, vel utramq; simul toti corpori largitur. 3. Canalibus quoque est instructa, quibus vel facultatem, vel materiam, vel utramque corpori communicat. 4. Et tandem, quæ regis & principis instar in certo aliquo ventre, tanquam in regiâ residet, & cui omnes partes circumjacentes famulantur & serviunt, ut videre est *apud Galen. lib. de placit. c. 10. & libr. 14. de usu part. c. 1.* Principales itaque videntur esse corporis humani partes tres: Tres enim tantùm sunt, quibus requisita modò recensita competunt, *Cerebrum* scilicet, *Cor* & *Hepar.*

Verùm

Verùm enimverò, si naturam partium nostri corporis penitiùs inspiciamus, deprehendemus utique, alias adhuc superesse, quæ tam benè partes principales dicendæ, quàm quæ optimè, videlicet *Testes*. Nam pars, cui vis & facultas σπερματοποιητικὴ primariò & principaliter â naturâ indita, rectissimè pro parte principali habetur: sine hac enim continuatio speciei nullo modo fieri potest: At tales sunt testes: Ergò. Distinguimus igitur inter partes principales: & quasdam *ad conservationem individui*; quasdam verò *ad speciei propagationem* spectare dicimus. *Illæ* sunt, de quibus requisita supra enumerata accipienda: *Hæ*, quæ circa materiam generationis sunt occupatæ. Quatuor ergò membra sunt corporis humani principalia: *Cerebrum*, *Cor*, *Hepar* & *Testes*.

IV.

Quid sit causa continens?

DE hac causâ, certam & peculiarem quandam morborum causam efficientē denotante, quæ Græcis αἴτιον συνεκτικὸν, συνεχὲς, συνέχον καὶ προσεχὲς; Latinis verò Continens seu contentiva, & coniuncta seu conjunctiva: introducta à Stoicis, ut testatur *Galen. l. advers. Iulian. c. 6.* & *libr. de plenitud. c. 3.* de hac, inquam, causâ diversæ diversis ab authoribus definitiones proferuntur: ut jam taceamus eos, qui prorsus explodere hanc omnibus viribus conantur, inter quos non postremus est Fuchsius, aliàs præclarissimè de re medicâ meritus.

Vallesius l. 4. Controvers. Med. & Philosoph. c. 3. Continentem causam definit, quod sit causa, quâ ablatâ, statim effectus tollatur, ita ut ne momento quidem temporis durare potis sit. *Fernel.* vult, *l. 1. παθολογ c. 11.* Continentem causam esse eam, quæ in corpore morbo proximè adhæret, eique est annexa. *Argenterius libr. 1. de Caus. morb. c. 10.* statuit, cau-

ſam conjunctam eſſe ἀμετρίαν & injuſtam proportionem componentium. *Galenus in definit. Med.* ait, conjunctã cauſam eſſe, quâ præſente, morbus ponitur & ſervatur; abſente verò, tollitur. *Et libr. adverſ. Iulian.* inquit, Continentem cauſam eſſe eam, â qua aliquid fit, & cum quâ pariter ceſſat. Nos Galeno ſubſcribimus, dicimusque, Continentem cauſam eſſe, quâ poſitâ, morbus ponitur; auctâ, augetur; diminutâ, diminuitur; ſublatâ, tollitur.

V.

Subſiſtatnè morborum curâ in ablatione cauſæ præcedentis, quam Græci προηγυμένην *appellant; aut in extirpatione cauſæ continentis, quam* συνεκτικήν?

MOvet hanc quæſtionem *Iohan. Langius l. 1. Epiſt. Medicin. Epiſt. 14.* Quum, *inquit*, de nominibus altercatio (*loquitur autem de iis, qui ſcrupulosè nimis de verbis ſunt ſolliciti, res interim ipſas negligentes*) curam morborum non variet, plus conduxiſſet ſcrutari, an morborum cura in ablatione cauſæ præcedentis; an in extirpatione cauſæ continentis ſubſiſteret? Hæc ille.

Pro deciſione problematis hujus præmittendum *primò*, Cauſas morbificas eſſe, vel externas, vel internas. Has iterum vel remotas & mediatas; vel proximas & immediatas: quæ iterum bipartitæ: vel enim ſunt morbo proximæ, ita tamen, ut poſſint removeri & tolli, morbo nihilominùs manente; vel ita affectui ſunt conjunctæ, eiq; ſic adhærent, ut ne momento temporis ſine iis durare poſſit, ſed iis ſublatis, ſtatim morbum quoque tolli neceſſe ſit, quæ nomine cauſæ continentis inſigniuntur. Notandum quoque & præmittendum *ſecundò*, morborum conſtitutionem eſſe duplicem: *Vnam*, quorum eſſentia in facto eſſe ſubſiſtit: *Alteram*,

quorum

quorum in fieri; idque *tripliciter*, ut videre est apud *Sennert. l.2.Instit. Med.p.1.c.11.* videlicet, 1. *Propriissimè*, cùm morbus fit & generatur. 2. *Secundùm quid*, quando quidem factus morbus; sed adhuc augetur. 3. *Analogicè*, cùm factus quidem & absolutus est morbus, absq; causa tamen generante in corpore subsistere non potest.

His præmissis, causisque morborum προκαταρκτικαῖς valere jussis (ab his enim in nullo morborum genere remediorum indicationem desumi posse, docet *Galenus. l. 4. Meth. med.c.3.*) respondemus: In morbis tollendis, qui jam facti, absoluti & permanẽtes, & de causæ προηγουμένης sive remotæ, & de proximæ ac immediatæ extirpatione, siquidem adhùc adsint, laborandum esse; sin minus, ipsum statim affectum removendum. De continentis autem expulsione nequaquàm cogitandum, hanc enim non habent. In iis autem morbis, qui dicuntur fientes, & quidem primo modo, quorum videlicet esse adhuc à generante causâ dependet, perpetuò de causæ remotione cura cogitatioq; prima suscipienda: quoniã eâ sublatâ morbus generari desinit. Idem faciendùm in iis, qui secundo modo & κατὰ τι fieri dicuntur. In morbis, qui ἀναλογικῶς dicũtur fientes, semper indicatio remediorum â causa continente desumenda. Nam hi morbi ita à causâ suâ (continente) dependent, ut sine illâ & absque illius præsentiâ subsistere & in corpore hærere non possint. Quare illâ demptâ, statim quoque affectus cessant & tolluntur: non aliter, quàm flamma, quæ, nutrimento deficiente, extinguitur.

VI.

Accidatnè malacia tantùm gravidis; an etiam viris & virginibus?

Picâ qui laborant, appetunt interdum acida, acerba

& acria; interdum quoque inepta & alendo corpori prorsus inutilia, terram scilicet, lutum, testas, cretam, carbones, carnes crudas, imò quoq; humanas, & multa hujus furfuris similia alia, sic referente *Galeno l. 1. de sympt. caus. c. 7.* & *Langio l. 2. Epist. Med. Epist. 12.* ubi exempla dictu horrenda, auditu miranda & proinde lectu digna recenset. Causa hujus mali, *ut iidem Authores iisdem in locis* docent, in ventriculo hæret, & est humor vitiosus & pravus, tunicis ejus impactus, qui vel in ventriculo gignitur, ex pravâ victus ratione & cibis pravis frequentiùs assumptis; vel aliunde affluit, videlicet à venis, & in sexu fœminino ab utero: & excitat hoc malum qualitate suâ, tam manifestâ quàm occultâ. Hoc enim negandum non videtur, quia non semper ad manifestas qualitates vitiosi hujus appetitus causæ referri possunt.

Hoc vitium, cùm præsertim mulieribus uterum ferentibus accidere videamus, quibus ob suppressionem menstrui sanguinis maximè familiare est, & proinde ad symptomata, quibus gravidæ tantùm laborare solent, referri debere videatur; non immeritò quæritur: Annon etiam viros & virgines infestet? Et respondemus, quòd sic, moti I. *Authoritate* 1. *Langii, loc. supr. cit.* scribentis: Accidit hic stomachi affectus masculis quoq; ac femellis, quùm rugosæ illius tunicæ orificii acidis, acerbis & amarulentis imbutæ fuerint humoribus: qui illum similia vel etiam absurdiora appetere urgent. 2. *Sennerti*, qui *libr. 2. Inst. Med. p. 3. s. 2. c. 1.* dicit: Accidit vitiosus hic appetitus interdum quoque viris; sed magis familiaris est fœminis, & præsertim prægnantibus, præcipuè primis duobus aut tribus mensibus. 3. *Fernelii*, qui *lib. 6. παθολογ. c. 3.* viri nobilis meminit, qui tanto incredibili calcis vivæ edendæ desiderio flagrabat, ut illam pugni magnitudine devoraret. 4. *Galeni*, qui *libr. 1. de caus. sympt. c. 7.* idem quod Langius docet. 5. *Schenckii*, qui *libr. 3. observ. s. 1. observ. 33.* multas

tas hiſtorias recenſet, quibus planum facit, tam viros tam fœminas & virgines, imò & infantes & pueros hoc malo afflictos fuiſſe. II. *Ratione*: Quia res, cittam cauſantes, tetri ſcilicet humores, æquè virorum & virginum, ac mulierum gravidarum ventriculum afficere poſſunt.

Quæres: An in hoc affectu ſimilia humori peccanti, an contraria appetãtur? R*eſpondent* alii aliter. R*ondoletius, meth. med. libr. 3. c. 14.* ſimilia appeti contendit: ut, ſi atrabilis in vẽtriculo effuſa ſit, non uſta, ſed acida appeti; ſi uſta ſit & incinerata, carbones, cineres, & alia alimenta ſicca; ſi ſalſi humores, ſalſa. *Sed plerique* cum *Avicennâ* contrariũ ſentiunt, atque exiſtimant, ventriculum potiùs contraria, quaſi remedia, quæ humores illos vitioſos tollant, expoſcere; cùm ſenſus malè affectus contraria requirere ſoleat, quibus exceſſus ille qualitatum ſibi moleſtarum corrigatur. Nos diſtinguimus, & quandoque ſimilia, quandoq; contraria appeti credimus. Similia ſcilicet, quando intemperies, quam vitioſi humores introducunt, jam planè facta eſt connaturalis, & facultas naturalis planè perverſa: Contraria verò, quando dicta intemperies nondum planè facta connaturalis, nec facultas naturalis prorſus immutata; tunc enim, quia adhuc habet aliquid virium, ſui ſimilia appetit, ut ſe conſervet, & affectui contraria, ut illum expellat, & tanquam hoſtem protrudat.

VII.

Qui fiat, quòd & muti ſint, qui ſurdi naſcuntur?

Τὸ ὅτι ponunt *Hippocrates l. de carnib.* ubi ſcribit: οἱ κωφοὶ ἐκ γενετῆς οὐκ ἐπίςανται διαλέγεσθαι, ſurdi à nativitate loqui neſciunt: Et *Ariſtoteles l. 4. hiſt. an. c. 9.* ubi dicit: κωφοὶ ἐκ γενετῆς πάντες καὶ ἐνεοὶ, ſurdi qui ſunt à prima nativitate, iidẽ & muti ſunt: deniq; & *Alexand. Aphrodiſ. l. 1. probl. 133.* quo loci in

rei

rei istius causam inquirit. Sunt autem qui dicant, idē esse par nervorum, quintum scilicet, cujus pars altera ad linguam, altera ad aures extendatur, quo non rectè se habente, necessum sit, ut communis fiat affectio aurium & linguæ, & homo non solum surdus, sed & mutus evadat. Quàm verè autem hæc dicātur, iis, qui in arte anatomicâ benè sunt versati probèq; exercitati, judicandum relinquimus. Nobis veritati consona non videntur: idque ideò, quòd multos surdos, quos morbus tales fecit, videamus, qui tamē loquūtur. Cur ita? Diversitas certè organorū ἑρμηνευτικῶν καὶ ἀκουστικῶν in causa esse videtur, quòd nimirū alia sunt organa auditus, alia locutionis, quibus salvis existentibus, loquitur homo, licèt auditu per morbum privatus sit. Rectiùs itaq; sentiunt ii, qui surditatem ipsam proximam & immediatam causam hujus mali statuunt. Locutio enim nobis non connascitur & naturâ inest; sed docendo discēdoq; acquiritur. Sed quomodo dictiones, quibus in loquēdo utimur, ab iis disci possunt, qui auditu carent? Est enim hic secundùm *Arist. l. de sens. c. 2.* disciplinæ sensus, quo qui privati sunt, doceri nequeunt. Valeant ergò, qui dictitant, si quis ab infantiâ nullâ imbueretur linguâ, futurū, ut hebraicè loquatur. Huic rationi subscribunt etiam *Alex. Aphrodis. loco allegato*, & *Scaliger in Commento l. 4. hist. an. c. 9.* qui locus lectione est dignissimus.

AD DOCTISSIMVM DOMINVM RESPONDENTEM, AMICUM SUUM charissimum.

Est benè doctus homo, qui scribit dogmata docta,
Fortiter atque suo Marte tuetur ea.
Tu præstas istud, IANE *ô doctissime, doctè!*
Ergò olim Doctor nomine clarus eris.

Adponebat
HENRICUS SCHUMIUS Languisa-Thuring.
SS. Theol. Stud.

FINIS.